

■ БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657.1

DOI: 10.37128/2411-4413-2019-6-15

**АВТОМАТИЗАЦІЯ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ
ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ ©**

КОВАЛЬ О.В.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

У статті проаналізовано сучасний стан автоматизації обліку сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах господарювання. Розглянуто основні програмні продукти, що використовуються юридичними та фізичними особами в Україні та доведено, що серед значної їх кількості за обсягом реалізації та за популярністю безперечним лідером на сьогодні є програмне забезпечення корпорації «І С», яка завоювала ринок інформаційних систем завдяки своєму продукту під брендом «І С: Бухгалтерія». Крім того, доведено важливість та переваги використання галузевої конфігурації програмного продукту І С «Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства для України» для повної комп'ютеризації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах. Розглянуто додаткові можливості цієї конфігурації порівняно з типовою конфігурацією «Бухгалтерія для України» що викликані галузевими особливостями ведення діяльності. Установлено, що застосування галузевих програмних продуктів для автоматизації обліку сільськогосподарських підприємств забезпечить ефективне управління прибутком підприємства, максимальною економією робочого часу і найвищою продуктивністю праці.

Ключові слова: автоматизація, облік, програмні продукти, управління, інформація, сільськогосподарські підприємства.

Рис.: 4. Літ.: 8.

**AUTOMATIZATION OF ACCOUNTING FOR AGRICULTURAL ENTERPRISES
IN MODERN CONDITIONS**

KOVAL Olena,
PhD in Economics,
Associate Professor, Department of Accounting
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

The article analyzes the current state of automation of accounting of agricultural enterprises in modern conditions of management. The main software products used by legal entities and individuals in Ukraine are proven, and it is proved that among the significant number of them, by the number of sales and the undisputed leader in popularity, at present, there is the software of the corporation "I C", which has won the market of information systems due to its product under the brand name "I C: Accounting". In addition, the importance and advantages of using the sectoral configuration of the software product I C «Accounting of an agricultural enterprise for Ukraine» for the complete computerization of accounting in agricultural enterprises has been proven. Additional possibilities of this configuration are considered in comparison with the standard configuration "Accounting for Ukraine" caused by the branch features of the activity. It is established that application of branch software products for automation of accounting of agricultural enterprises will ensure effective management of enterprise profits, maximum economy of working time and the highest productivity of labor.

Key words: automation, accounting, software products, management, information.

Fig.: 4. Lit.: 8.

**АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО УЧЕТА НА СІЛЬСЬКОХОЗЯЙСТВЕННИХ
ПРЕДПРИЯТІЯХ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ**

КОВАЛЬ Е.В.,
кандидат экономических наук,
доцент кафедры бухгалтерского учета,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)

В статье проанализировано современное состояние автоматизации учета сельскохозяйственных предприятий в современных условиях хозяйствования. Рассмотрены основные программные продукты используемых юридическими и физическими лицами в Украине и доказано, что среди значительного их количества, по количеству реализации и бесспорным лидером по популярности на сегодняшнее время, является программное обеспечение корпорации «1С», которая завоевала рынок информационных систем благодаря своему продукту под брендом «1С: Бухгалтерия». Кроме того, доказана важность и преимущества использования отраслевой конфигурации программного продукта 1С «Бухгалтерия сельскохозяйственного предприятия для Украины» для полной компьютеризации бухгалтерского учета в сельскохозяйственных предприятиях. Рассмотрены дополнительные возможности данной конфигурации по сравнению с типовой конфигурацией «Бухгалтерия для Украины» вызванных отраслевыми особенностями ведения деятельности. Установлено, что применение отраслевых программных продуктов для автоматизации учета сельскохозяйственных предприятий обеспечит эффективное управление прибылью предприятия, максимальную экономию рабочего времени и высокой производительности труда.

Ключевые слова: автоматизация, учет, программные продукты, управление, информация.

Рис.: 4. Лит.: 8.

Постановка проблеми. У сьогоднішніх умовах господарювання автоматизація облікового процесу на будь-якому підприємстві дає можливість суттєво зменшити витрати часу на виконання бухгалтерської роботи працівниками бухгалтерії та своєчасно забезпечити керівництво підприємства необхідною інформацією.

Автоматизація бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах України стала вже не просто необхідністю, а потребою, що викликана розвитком сучасних інформаційних технологій. Цілком логічним є прагнення керівництва галузі полегшити роботу своїх працівників, звести до мінімуму вірогідність помилок, а також оперативно впливати на процеси, які пов'язані з виробництвом та з управлінням сільськогосподарських підприємств і галузі загалом [2, с. 247 - 248].

Саме тому в теперішніх умовах господарювання перед підприємствами, які здійснюють свою діяльність, постає завдання обрати програмні ресурси для автоматизації обліку та управління, які найбільше задовольнятимуть потреби підприємства.

Підприємства України на сьогодні користуються програмними продуктами різних компаній: 1С, Парус, Галактика, Інтелект-Сервіс тощо. Зазначені компанії постійно оновлюють і забезпечують максимально раціональну роботу, пропонують комплекс універсальних та спеціалізованих програмних продуктів з метою успішного функціонування на ринку. Однак, не дивлячись на схожість мети використання цих програмних продуктів, вони відрізняються між собою за можливостями: кількістю завдань, які розв'язуються, способами вирішення цих завдань, специфікою підприємств, особливостями галузей, на які вони спрямовані тощо [7]. Детальне дослідження автоматизованих систем бухгалтерського обліку, їх аналіз та порівняння особливо актуальні на сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інформаційних систем у бухгалтерському обліку досліджують: С.М. Белінська [1], А. М. Черножукова [7], Д.В. Людвенко [2], Н. М. Третяк [5], Р. В. Скалюк [4], Ю. Ю. Подуряжня [3], О. В. Шипунова [8] та інші. Вони приділяють увагу можливостям різних програм, їхнім перевагам та недолікам у порівнянні.

Формулювання цілей статті. Дослідити сучасний ринок програмного забезпечення для автоматизації обліку сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна автоматизована система обліку будується на основі новітніх засобів обчислювальної техніки і повинна виконувати функції, які перед нею ставлять її користувачі:

- повне і своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів;
- виконання контрольних та аудиторських завдань з метою одержання необхідної інформації про наявні відхилення;
- одержання комп'ютерних управлінських рішень;
- здійснення аналізу та прогнозування господарсько-фінансової діяльності підприємства [8, с. 27].

В умовах значного обсягу автоматизованих систем бухгалтерського обліку менеджмент кожного підприємства постає перед вибором програмного продукту, який був би найбільш актуальним та доцільним, враховуючи специфіку діяльності конкретного підприємства.

Найпоширенішими програмами автоматизації бухгалтерського обліку є ПАРУС, 1С:БУХГАЛТЕРІЯ та багато інших. Усі вони мають свої переваги та недоліки. Не можна сказати, що одна з них гарна, а інша погана – у кожного користувача буде своя думка. Більшість програм автоматизації процесів діяльності підприємств можна налаштувати для підприємства з урахуванням його особливостей та специфіки діяльності і зробити максимально зручними для використання конкретними користувачами. Спеціально розроблені автоматизовані комп'ютерні програми належать до діалогово-автоматизованого способу ведення бухгалтерського обліку [3, с. 13].

Серед значної кількості програмних продуктів за кількістю реалізацій та за популярністю безперечним лідером на сьогодні є програмне забезпечення корпорації «1 С», яка завоювала ринок інформаційних систем завдяки своєму продукту під брендом «1 С: Бухгалтерія». «1С: Бухгалтерія» – це одна з численних конфігурацій, розроблених на базі платформи «1С: Підприємство».

Сьогодні в Україні «1С: Підприємство» – один з популярних, стабільно затребуваних продуктів програмного забезпечення. Для автоматизації оперативного обліку своєї діяльності програму використовують як великі промислові холдинги, торговельні корпорації, фінансові та бюджетні організації, підприємства сфери обслуговування, так і підприємці з малого бізнесу. Відгуки численних користувачів свідчать про те, наскільки стало легше працювати з появою системного продукту 1С:Підприємство.

Нижче представлений рейтинг автоматизованих програм, використовуваних юридичними та фізичними особами в Україні (рис. 1).

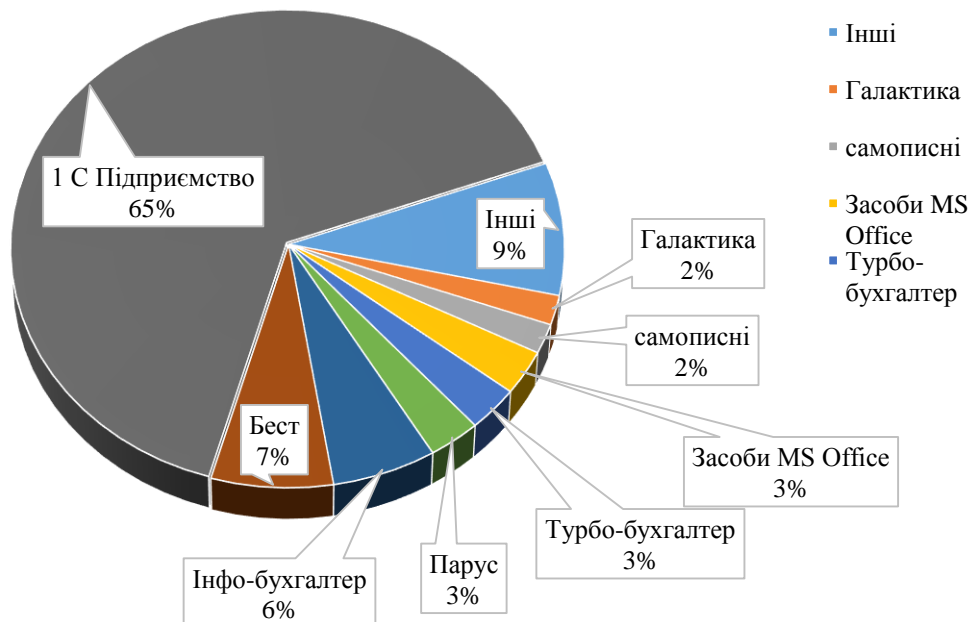

Рис. 1. Рейтинг автоматизованих програм, використовуваних юридичними та фізичними особами в Україні.

Джерело: [6]

- 1С Підприємство – 65%
- БЕСТ – 7%
- Інфо-бухгалтер – 6%
- Парус – 3%
- Турбо-бухгалтер – 3%
- Засоби MS Office – 3%
- Галактика – 2%
- самописні – 2%
- Інше – 9%

Система «1С:Підприємство» складається із технологічної платформи, яка містить кілька компонентів, основні з яких – бухгалтерський облік, оперативний облік та розрахунок а також прикладного рішення з автоматизації обліку – конфігурації.

Найбільш поширеною конфігурацією в програмі «1С: Підприємство» є «Бухгалтерія для України». Програма побудована з урахуванням особливостей обліку в Україні на базі Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку. При цьому врахована можливість одночасного

ведення бухгалтерського і податкового обліку, що в сучасних умовах є досить актуальним і практичним моментом. Одночасне введення даних, необхідних як для податкового, так і для бухгалтерського обліку, дає можливість користувачам простежити всі господарські операції і зміни у складі активів і пасивів, що відбуваються в різних ланках облікової роботи. Крім того, програмне забезпечення може легко налагоджуватися відповідно до особливостей облікової роботи на підприємствах конкретної галузі [1, с. 33]. Особливістю конфігурації є ведення синтетичного обліку, формування регламентної звітності. Ця конфігурація дозволяє виконувати основні завдання бухгалтерії, зокрема: каса, банк, облік послуг, ТМЦ і основних засобів, просте виробництво. Проте, в «1С:Підприємство. Бухгалтерія для України» не ведеться управлінський облік.

Діяльність агропромислових підприємств та агроформувань є специфічною і відрізняється від інших галузей народного господарства. Галузева специфіка підприємств АПК вимагає від українських виробників програмного забезпечення зі створенням спеціалізованих бухгалтерських програм [5, с. 117].

Для повної комп'ютеризації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах виділено конфігурацію «Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства для України». Цей програмний продукт призначений для ведення бухгалтерського та податкового обліку на сільськогосподарських підприємствах:

- різних видів діяльності (рослинництво, тваринництво, переробка с/г продукції, торгівля с/г продукцією);
- з будь-якою системою оподаткування (загальна, фіксований с/г податок).

Рішення «Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства для України» розроблене на базі «Бухгалтерії для України» із збереженням усіх її можливостей і доповнене додатковими можливостями, що викликані галузевими особливостями ведення діяльності. Головне меню програми доповнене додатковими пунктами меню («Транспорт», «Біологічні активи», «Паї»), що й відрізняє конфігурацію «Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства для України» від конфігурації «Бухгалтерія для України» (рис. 2, 3.).

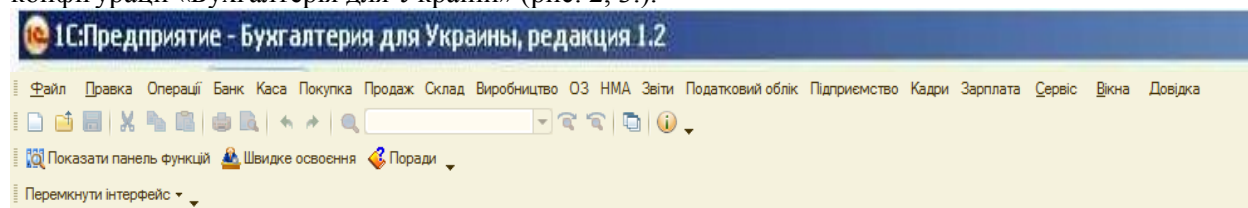

Рис. 2. Головне меню програми 1 С Підприємство – конфігурація «Бухгалтерія для України»
Джерело: [сформовано автором на основі програми 1С: Підприємство]

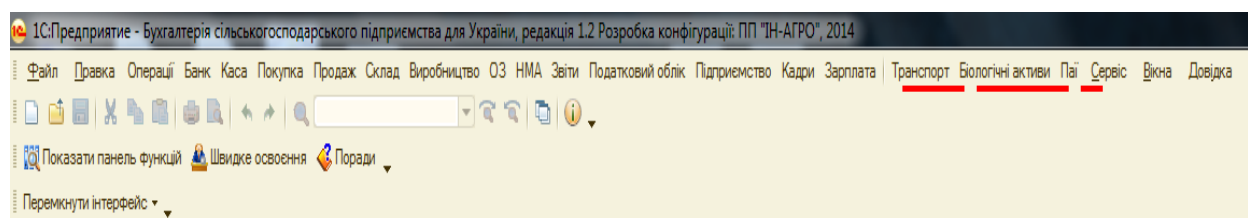

Рис. 3. Головне меню програми 1 С Підприємство – конфігурація «Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства для України»

Джерело: [сформовано автором на основі програми 1С: Підприємство]

Крім додаткових пунктів меню, програмне рішення містить розширені можливості з розрахунку заробітної плати (ведення кадрового обліку; система гнучкого налаштування видів і груп розрахунків; автоматичний розрахунок лікарняних, відпускних.

Виплата розрахованої заробітної плати може здійснюватися як через касу підприємства, через картку банку, так і послугами, товарами та готовою продукцією.

Варто наголосити, що крім зазначених переваг, у конфігурації існують ще й інші функціональні можливості, зокрема автоматизовані такі ділянки обліку:

- Облік у рослинництві. Введено поняття «технологічної операції». Усі документи з реєстрації факту виконаних робіт накопичують дані в розрізі типових технологічних операцій. У програму вводиться структура посівів, можливе графічне представлення схеми полів. Витрати на

підготовку виробничої діяльності накопичуються в розрізі полів, культур і статей витрат. Реалізовано механізм розподілу витрат пропорційно до площі полів, аналізу витрат, розрахунку фактичної собівартості.

- Облік взаєморозрахунків з оренди землі (облік пайовиків). Реалізований автоматичний розрахунок нарахувань і утримань. Виплата проводиться всіма можливими способами: безготівково, готівкою, готовою продукцією, товарами. Реалізований автоматичний розрахунок нарахувань і утримань.

- Облік тваринництва. Тварини враховуються в сумарному обліку, в головах, у живій вазі. У бухгалтера є можливість відобразити в системі всі господарські операції з обліку тварин від приплоду до забою.

- Облік транспорту і сільгосптехніки. У програмі фіксуються шляхові й облікові листи, ведеться облік палива, показань спідометра і залишок у баках, розрахунок витрати палива за нормами, виконується розрахунок відрядної зарплати. Крім того, є можливість проаналізувати витрати на утримання машинно-тракторного парку водіїв, механізаторів та їхніх помічників.

- Облік переробки та допоміжних виробництв реалізований з можливістю розрахунку фактичної собівартості й аналізу структури собівартості готової продукції.

- Облік інших витрат. Ведеться в розрізі підрозділів, об'єктів (номенклатурних груп) і статей витрат. Реалізовано механізм розподілу й аналізу витрат, розрахунку фактичної собівартості готової продукції.

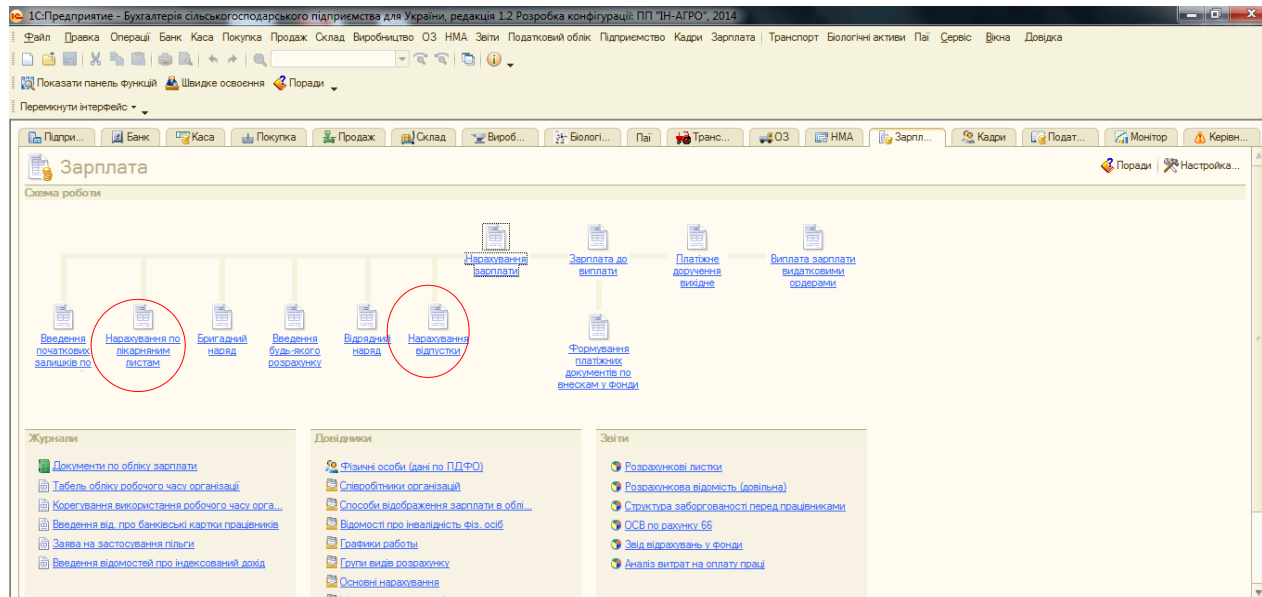

Рис. 4. Розширені можливості з розрахунку заробітної плати у конфігурації «Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства для України»

Джерело: [сформовано автором на основі програми 1С: Підприємство]

За допомогою «Бухгалтерії сільськогосподарського підприємства для України» можна вести бухгалтерський і податковий облік господарської діяльності декількох підприємств як окремо, так і в загальній інформаційній базі (причому в ролі окремих організацій можуть бути індивідуальні підприємці). Це зручно, якщо їхня господарська діяльність тісно пов'язана між собою: можна використовувати загальні списки товарів, контрагентів (ділових партнерів), працівників, місць зберігання і т.д., а обов'язкову і спеціалізовану звітність формувати окремо.

Висновки та пропозиції. Результати проведеного нами дослідження для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах свідчать про наявність достатньої кількості переваг використання програмного продукту «1С: Бухгалтерія в сільському господарстві», який дає змогу забезпечити вирішення майже усіх завдань, що стоять перед бухгалтерською службою аграрного підприємства.

Забезпечення раціонального вибору адекватного для конкретного підприємства програмного продукту для автоматизації процедур бухгалтерського обліку та ефективного його використання у процесі обробки облікових даних дозволяє забезпечити підприємству:

- оперативне введення;

- обробку та формування вихідного інформаційного масиву даних бухгалтерського обліку;
- забезпечення внутрішнього контролю інформації;
- зменшення ручної праці;
- підвищення якості та ефективності роботи бухгалтерів;
- удосконалення процесу організації бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності підприємства, що в сукупності сприяє удосконаленню системи менеджменту, підвищенню рентабельності та економічному зростанню підприємства [4].

Таким чином, застосування галузевих програмних продуктів для автоматизації обліку сільськогосподарських підприємств забезпечить ефективне управління прибутком підприємства, максимальною економією робочого часу і найвищою продуктивністю праці щодо надання повної, своєчасної і достовірної інформації про господарські операції, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Белінська С. М. Особливості Автоматизації облікового процесу. *Агросвіт*. 2018. №14. С. 31–36.
2. Людвенко Д.В. Використання сучасних інформаційних технологій в обліково звітному інформаційному забезпеченні на сільськогосподарських підприємствах. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економ. науки)*. 2012. №2(18). Т.1. С. 247–254.
3. Подуряжня Ю.Ю. Місце інформаційного забезпечення в системі бухгалтерського обліку. *Економічний вісник університету*. 2010. № 14. С. 12–17.
4. Скалюк Р. В. Концептуальні основи ефективної автоматизації процедур бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2015. № 3. Т. 1. С.95–102.
5. Третьяк Н.М. Автоматизація обліку підприємств агропромислового комплексу. *Облік і фінанси АПК*. 2005. № 11. С. 116–119.
6. Чому 1С? Переваги та недоліки для ведення обліку в Україні. веб-сайт. URL: https://stimul.kiev.ua/articles.htm?a=chomu_1s_perevagi_ta_nedoliki_dlya_vedennya_obliku_v_ukraini (дата звернення: 25.03.2019).
7. Черножукова А. М., Лободзинська Т. П. Порівняльний аналіз автоматизованих систем бухгалтерського обліку на підприємствах України. *Ефективна економіка*. 2017. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5661>
8. Шипунова О.В. Автоматизація управління підприємством: основні принципи, функції та підходи. *Актуальні проблеми економіки* 2011. № 6. С. 25–38.

References

1. Belinska S. M. (2018). Osoblyvosti Avtomatyzatsii oblikovoho protsesu. [Features of Accounting Automation.]. *Ahrosvit - Agro-world.*, 14, 31-36 [in Ukrainian].
2. Lyudvenko D.V. (2012). Vykorystannya suchasnykh informacijnykh tehnologij v oblikovozvitnomu informacijnomu zabezpechenni na silskogospodarskykh pidpryyemstvax [Use of up-to-date information technologies in accounting reporting on agricultural enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prac Tavrijskogo derzhavnogo agrotexnologichnogo universytetu*. (Vols. 2), (pp. 247 - 254). [in Ukrainian].
3. Poduriazhnia Yu.Yu. (2010) Mistse informatsiinoho zabezpechennia v systemi bukhgalterskoho obliku [The place of information support in the accounting system]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu - University Economic Bulletin*. 14, 12-17 [in Ukrainian].
4. Skalyuk R. V. (2015). Konceptual'ni osnovy efektyvnoyi avtomatyzaciyi procedur buxgalterskoho obliku na vitchyznyanykh pidpryyemstvax [Conceptual bases of effective automation of accounting procedures at domestic enterprises]. *Visnyk Xmelnyczkogo nacionalnogo universytetu – Bulletin of the Khmelnytsky National University*, 3, (Vols. 1), 95-102 [in Ukrainian].
5. Tretyak N.M. (2005). Avtomaty`zaciya obliku pidpryyemstv agropromyslovogo kompleksu [Automation of accounting of enterprises of agro-industrial complex]. *Oblik i finansy APK – Accounting and finance of agroindustrial complex*, 11, 116 -119 [in Ukrainian].
6. Chomu 1S? Perevahy ta nedoliky dlia vedennia obliku v Ukraini. [Why 1C? Advantages and disadvantages of accounting in Ukraine.] Retrieved from: https://stimul.kiev.ua/articles.htm?a=chomu_1s_perevagi_ta_nedoliki_dlya_vedennya_obliku_v_ukraini (data zvernennia: 25.03.2019).
7. Chernozhukova A. M. & Lobodzy`ns`ka T. P. (2017). Porivnyalnyj analiz avtomatyzovanykh system buxgalterskoho obliku na pidpryyemstvax Ukrayiny [Comparative analysis of automated accounting systems at Ukrainian enterprises], *Efektyn`vna ekonomika - Effective economy*, 6. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5661>. [in Ukrainian].